

Ministru prezidenta Māra Kučinska uzruna "Nodokļu maksātāju forumā 2016"

Nodokļi ir viena no apspriestākajām un strīdus raisošākajām tēmām pēdējo 26 gadu laikā, kopš tika atjaunota Latvijas Republika. Personas, kas aktīvi izsakās par šo tēmu, ir iedalāmas divās kategorijās – destruktīvie un konstruktīvie. Destruktīvie beigtu apstrīdēt jebkuras valdības īstenoto politiku vien tad, ja nodokļi tiktu atcelti vispār. Savukārt konstruktīvie pamatoti prasa, lai nodokļu politika būtu ne tikai ekonomisko attīstību veicinoša, bet arī ilglaicīga, – tāda, ar kuru business var rēķināties ilgstošā laika periodā. Tas ir svarīgi gan valstī strādājošiem uzņēmējiem, gan arī investoriem, kas meklē, kur ieguldīt naudu.

Tas nozīmē, ka mums ir nepieciešams skaidrs, pārskatāms, stabils un vienkārši administrējams nodokļu režīms. Valdības deklarācijā ietvertās apņemšanās neviens nav atcēlis. Lai visiem Latvijas iedzīvotājiem nodrošinātu kvalitatīvus

Pārskatot nodokļu un nodevu sistēmu, jāabalansē valsts attīstības mērķi, valsts budžeta ieņēmumi un izdevumi. Beidzot ir jāīsteno jau gadiem ilgi apspriestā nodokļu sloga pārvešana no darbaspēka uz ienākumiem no kapitāla un kapitāla pieauguma, uz patēriņu, nekustamo īpašumu un dabas resursu izmantošanu. Tāpat jāīsteno uzņēmēju un sabiedrības motivāciju veicinošs pasākumu kopums ēnu ekonomikas mazināšanai. Ik gadu nodokļu iekasējamība jāpalielina par 1 procentpunktu no iekšzemes kopprodukta, primāri apkarojot liela mēroga krāpšanas gadījumus un savērtās nodokļu shēmas.

Jaunajai nodokļu politikai ir jābūt izstrādātai un pieņemtai līdz nākamā gada aprīlim, un šobrīd lielākais izaicinājums mums visiem ir nonākt pie kompromisa, izmantojot šī gada laikā izstrādātos Pasaules Bankas, domnīcas CERTUS, sociālo partneru un citu iesaistīto pušu priekšlikumus. Laika nav daudz, taču, neraugoties uz to, ir noteikti aspekti, par kuriem nedrīkstam aizmirst. Izmaiņas var tikt veiktas dažādiem nodokļiem gan bāzē, gan likmēs, gan nodokļa maksāšanas kārtībā, gan proporcijā. Tāpat nepieciešama kompleksa pieeja visai nodokļu sistēmai, modelējot ietekmi gan uz budžetu, gan tautsaimniecību.

Saistībā ar nodokļu politiku vienmēr ir runāts arī par valsts atbalsta instrumentiem, ar to saprotot neapliekamo minimumu, pabalstus, dažādus atvieglojumus. Neapšaubāmi – šādiem instrumentiem jābūt arī turpmāk, taču tiem jābūt skaidri mērķētiem, ar izmērāmu ietekmi uz attiecīgajām grupām un nozaru politikas mērķu sasniegšanu. Ir jāveic nodokļu likmju izlīdzināšana, atceļot neproduktīvas atlaides un samazinātās likmes, kurām nav skaidras ietekmes uz iedzīvotājiem vai stratēģisko un nozaru politikas mērķu sasniegšanu. Tā vietā ir jārunā par alternatīvām iespējām – sociāli jutīgo grupu izmaksu kompensēšanai caur tieši mērķētiem instrumentiem.

Lai palielinātu nodokļu nomaksu, ir jābūt noteiktiem stimuliem, ar to saprotot nevis tukšas frāzes, bet gan saturu, kas ietekmē rīcību. Pēc iespējas jāsaista nodokļu nomaksa ar pakalpojumu pieejamību un jāpalielina sabiedrības motivācija maksāt nodokļus, neskatoties uz ierobežotajiem publiskajiem pakalpojumiem. Nodevu sistēma jāpiemēro racionāli, pārskatot nodevas, kuras veido neproduktīvas tautsaimniecības izmaksas. Ir nepieciešams kvalitatīvs dialogs par efektīvākajiem risinājumiem nevienlīdzības mazināšanai ar IIN, NĪN un citu nodokļu palīdzību. Šodien vēlētos dzirdēt Jūsu izsvērtus un argumentētus viedokļus – vai, Jūsaprāt, šāds risinājums stiprinās Latvijas uzņēmumu ilgtermiņa attīstību?

Protams, nevar nepieminēt mikrouzņēmuma nodokli. Arī šajā jomā ir jāatrod mehānisms, kas būtu atbalsts mazajiem uzņēmējiem, it īpaši lauku reģionos, nevis instruments uz nodokļu optimizāciju tendētiem darboņiem.

Savukārt, atgriežoties pie jautājuma par investīciju piesaisti, jāuzsver, ka jaunajai nodokļu sistēmai jābūt konkurētspējīgai mūsu reģionā.

Un vēl – atgādinu, ka valdība jau ir pieņēmusi dažādas normas, kas paredz lielus papildu izdevumus, ar to saprotot gan reformas izglītībā, gan veselības aprūpē. Tas nozīmē, ka mums ir jāizveido tāda nodokļu sistēma, ar kuras palīdzību to visu varētu finansēt.

Latvijai vajag stabilu, efektīvu un ekonomikas izaugsmi veicinošu nodokļu politiku.